

Nord-Aurdal kommune

Det kongelige barne-, likestillings - og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep.

0030 OSLO

15/4-2011
2011/00193
- 042

Deres ref.:

Vår ref.:
wesger - 11/3367

Vår dato:
11.04.2011

Høringsuttalelse - forslag til bosettingsordning for flyktninger med mål om raskere bosetting

Uttalelsen nedenfor sendes som Nord-Aurdal kommunes svar til Barne-, familie- og inkluderingsdepartementet.

Andre dokumenter (som ikke er vedlagt):

Uttalelse fra KS Høringsuttalelser - regjeringen.no

Høringer - regjeringen.no

<http://www.regjeringen.no/upload/BLD/H>

<http://www.regjeringen.no/upload/BLD/H>
%c3%b8ringer/2011/bosettingsordning/horingsbred_ks_merknad.pdf (KS uttalelse)

Saksutredning:

Barne-, familie- og inkluderingsdepartementet har sendt ut på høring nytt forslag til bosettingsordning for flyktninger. Dagens bosettingsordning for flyktninger ble innført i 2002. Målet med ordningen var å sikre at alle flyktninger blir bosatt i en kommune innen 6 måneder. Enslige mindreårige skal bosettes innen 3 måneder. Siden ordningen ble innført har det vært vanskelig å innfri disse målene.

Situasjonen i dag er at for mange flyktninger må vente for lenge på å bli bosatt i en kommune. I 2010 ble bare 16 prosent av de enslige mindreårige bosatt innen målet på 3 måneder.

Forslaget tar primært sikte på å få kommunene til å ta et større ansvar for fordelingen av flyktninger seg i mellom, og gjennomføre rask bosetting av alle som får opphold. Dersom kommunene ikke blir enige seg imellom, eller ikke bosetter flyktningene innen de tidsmål som er satt, foreslås det at fylkesmannen gis rett til å tilvise flyktninger til kommunene.

I høringsdokumentet oppsummeres konsekvensene av at flyktningene ikke blir bosatt innen målene slik:

- Det er negativt og passiviserende for flyktningene selv; Når ikke bosettingsmålene nås er konsekvensene at flyktninger må vente for lenge i mottak før integreringsarbeidet i bosettingskommunen kan begynne. Selv om flyktningene får visse aktivitetstilbud i mottak (bl.a. norskundervisning), lever de fleste stort sett en passiv tilværelse. Av hensyn til flyktningene selv er det derfor viktig at de blir bosatt raskere enn i dag.

- Overgangen til arbeid blir forsinket. Også av hensyn til resultatene i kvalifiseringsarbeidet er det viktig at de som får opphold, så snart som mulig får lære seg norsk og kvalifisere seg til arbeid eller videre utdanning. Lange opphold i mottak er ikke bare belastende for den enkelte, men for samfunnet som helhet. Samfunnet og den enkelte er også rent økonomisk best tjent med at den enkelte flyktning så snart som mulig kan komme i arbeid eller videre utdanning for så raskt som mulig å kunne forsørge seg selv.
- IMDi bruker en stor andel av sine ressurser til bosettingsarbeid. Da IMDi ble opprettet i 2006 brukte direktoratet en relativt stor andel av sine årsverk til arbeidet med å bosette flyktninger. Etter hvert som bosettingsbehovet har økt, så har IMDi blitt tilført flere ressurser/årsverk til bosettingsarbeid. Dette har vært helt nødvendig for å øke bosettingen. Det meste av tiden og ressursene IMDi har brukt på bosetting har gått til å oppfordre, motivere og forhandle med kommuner om å ta i mot flere flyktninger, herunder om hvilke enkeltpersoner de skal bosette. Når utgangspunktet likevel er at alle flyktninger uansett, en eller annen gang, må bosettes i en kommune, er dette en lite kostnadseffektiv måte å drive bosettingsarbeidet på. Av hensyn til kommunenes arbeid med kvalifisering ville det vært ønskelig om IMDi i stedet kunne bruke en større andel av sine ressurser til å bistå og veilede kommuner og andre sektormyndigheter i integreringsarbeidet.

Følgende endringer er foreslått:

1. *"Nasjonalt utvalg for mottak og bosetting av flyktninger I" fastsetter hvor mange flyktninger kommunene totalt skal anmodes om å bosette kommende år, og fordeler behovet fylkesvis.*
2. *Fastsettelsen fra nasjonalt utvalg oversendes KS i fylket som lager forslag til fordeling på kommunene i fylket med IMDi som sekretariat.*
3. *Dersom alle kommunene i et fylke er enige i forslaget til fordeling, gjennomføres bosettingen deretter. Dersom det er uenighet om fordelingen innen et fylke, innkaller fylkesmannen i det angjeldende fylke kommunene som er blitt anmodet om å motta flyktninger til møte om saken for at kommunene i fylket skal bli enige om fordelingen.*
4. *Dersom kommunene i et fylke ikke blir enige, avgjør fylkesmannen i fylket fordelingen. Fylkesmannen gis da rett til å tilvise flyktninger til kommunene som plikter å motta den enkelte flyktning.*
5. *Fylkesmannens tilvisningsrett skal bare brukes dersom staten anser det nødvendig for å klare å bosette det antall flyktninger det er behov for.*
6. *Fylkesmannen skal søke å unngå å bruke tilvisningsretten til kommuner som kan vise til tungtveiende grunner for å reservere seg mot å ta i mot flyktninger.*
7. *Kommunene skal gis rimelig tid (inntil 3 måneder) til å forberede seg på å motta flyktningene de blitt enige om å bosette eller er blitt tilvist.*
8. *Dersom kommunen ikke, innen 3 måneder etter at de har mottatt oversikt over hvilke flyktninger de skal bosette, ikke har skaffet bolig til disse, kan integreringstilskuddet bli avkortet i en størrelsesorden tilsvarende statens utgifter til opphold i mottak eller omsorgssentre. I tilfeller hvor Fylkesmannen benytter sin tilvisningsrett, skal den enkelte ha rett og plikt til introduksjonsprogram, på linje med de som er bosatt når kommunene selv blir enige om fordelingen. Det samme gjelder tjenester etter sosialtjenesteloven og etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen.*

Som en konsekvens av aktuelle høring er det foretatt en egen utredning om inntekter og kostnader for kommuner som bosetter flyktninger. Dette har sin bakgrunn i at kommunene har påpekt en differanse mellom kommunens utgifter til bosetting av flyktninger og det de mottar i tilskudd. Samtidig har man fra statens side påpekt at det på enkelte områder ser ut til å være en overlappende finansiering, jf. at formålet med integreringstilskuddet er å dekke kommunenes gjennomsnittlige merutgifter ved bosetting.

For å ha et bedre beslutningsgrunnlag hva gjelder de økonomiske aspektene ved bosetting av

flyktninger inngikk Departementet en avtale med firmaet Agenda Kaupang om å utrede de nevnte forhold. Deres rapport ble offentliggjort den 15.02.2011. Rapporten er svært omfattende og har mange forutsetninger.

Gitt de forbehold og forutsetninger som er lagt inn i rapporten viser imidlertid beregningene at integreringstilskuddet som gis fra staten, i de fleste tilfeller ikke kompensere fullt ut de ekstraordinære utgiftene kommunene har ved bosetting. Gapet er utregnet til å utgjøre 5,5 % pr bosetting. Det er videre uklart vedrørende kostnaddelen ved utredning av helse. Her anbefaler rapporten ytterligere utredning vedrørende disse kostnadene.

I forbindelse med høringsuttalelsen er det vedlagt uttalelse fra Kommunenes interesse og arbeidsgiverorganisasjon (KS). Her fremgår det at KS er imot endringer som inneholder bruk av tvang overfor kommunene. Begrunnelsen for dette er at de mener introduksjon av slike virkemidler vil kunne øke konfliktnivået lokalt og svekke integreringsarbeidet i kommunene.

Vurdering:

Nord-Aurdal kommune viser til brevet i sin helhet, samt tilhørende tilleggsrapport om inntekter og utgifter for kommuner som bosetter flyktninger. Videre vises det til de uttalelser som allerede er gitt av KS i denne forbindelse.

Dagens samarbeid med IMDi oppleves som godt og positivt selv om også Nord-Aurdal ser de utfordringer som omtales i dette høringsbrevet.

Nord-Aurdal kommune er også av den oppfatning at en rask bosetting bør være et sentralt mål i flyktningarbeidet og vi deler oppfatningen om de negative konsekvenser som er skissert i høringsbrevet ved ikke å nå denne målsettingen. Dog er vi av den oppfatning at argumentet om IMDis ressursbruk ikke kan ha avgjørende betydning i denne sammenhengen. Her viser vi til at også de andre involverte parter bruker en vesentlig andel av sin tid til bosettingsarbeid.

Vi er imidlertid ikke udelt enige i den analysen som fremkommer da den etter vårt syn for ensidig fokuserer på selve bosettingstidspunktet, men ikke på innholdet og arbeidet som skjer i etterkant av en bosetting.

I

Vi ser at det er et problem for den totale bosettingspolitikken at kommunene selv kan velge hvilke flyktninger de kan ta i mot og hvilke de kan takke nei til. Imidlertid er vi av den oppfatning at en evt. tilvisningsrett uten kommunens medvirkning bare vil bidra til at et problem forskyves ut til kommunene. Det bør analyseres årsakene til hvorfor enkelte grupper er vanskeligere å plassere enn andre og man bør heller tilstrebe konkrete tiltak i forhold til de aktuelle årsaker som da avdekkes.

Kommunen har store utfordringer ikke bare med selve bosettingen, men arbeidet etter bosettingen er vel så viktig. Det å kunne etablere nettverk, ha tilstrekkelig helsekompetanse, barnehageplasser, tiltak i skole mv. Vi er av den oppfatning at forholdene etter bosetting og de utfordringer som ligger i å sikre en god start på det nye bostedet er lite nevnt i utredningen. For kommunens del er det derfor viktig å ha innflytelse på hvilke personer som man kan ta imot nettopp av hensyn til den videre oppfølging.

II

Nord-Aurdal kommune deler KS skepsis til forslaget om at Fylkesmannen (i gitte tilfeller) gis tilvisningsrett. Vi er med andre ord også av den oppfatning at en slik ordning bidrar til en svekkelse av det lokale engasjementet for god integrering. En stiller også spørsmål ved om dette vil være akseptabelt politisk i det mulighetene for lokal styring innskrenkes. Skal arbeidet med flyktningintegrering lykkes, er administrasjonen avhengige av tydelige politiske vedtak. Reglene som foreslås innskrenker muligheten for politisk innflytelse lokalt. Det er heller ingen garanti for god integrering at man oppnår rask bosetting. Kommunen skal ikke bare sikre et sted og bo, men også planlegge for alle andre gjøremål etter bosetting.

Høringen bærer etter vår oppfatning preg av liten forståelse for at dette er tidkrevende og ofte sammensatt arbeid.

I tillegg synes forslaget noe selvmotsigende i det den foreslår at et unntak fra tilvisningsregelen er hvis kommunen har mangel på bolig. Mangel på bolig er i rapporten nevnt som den hyppigste årsaken til den lange bosettingstiden. Hvis dette samtidig skal være unntaksregel fra tilvisningsregelen vil effekten på det man ønsker å oppnå være svært tvilsom.

III

Endelig bør forslagene sees opp mot konklusjonene i rapport om inntekter og utgifter for kommuner som bosetter flyktninger. Denne kan tyde på at kommunene generelt ikke fullt ut får kompensert de tilleggskostnader de har ved å ta i mot flyktninger. I tillegg er kostnadene ved kartlegging av helsetilstanden for flyktninger ikke ferdig.

Før den økonomiske siden av saken er tydeligere enn i dag, bør det vises varsomhet med å pålegge kommunen ytterligere oppgaver. Kommunen er i denne sammenheng opptatt av at det aktuelle forslag må sees i sammenheng med det øvrige tjenestetilbudet kommunene skal levere.

Tjenesteproduksjon i Nord-Aurdal kommune styres i dag etter følgende plandokumenter og vedtak:

Kommuneplanen, strategi- og økonomiplan og årsbudsjett.

Kommunen har fattet vedtak om organisering og 3-årig vedtak om bosetting.

Økonomiske konsekvenser:

Investeringer: Pr. i dag ikke mulig å fastslå, kan ikke utelukkes økende kostnader dersom forslaget vedtas i sin nåværende form.

I tillegg er det ikke mulig å fastslå om endringene vil føre til behov for økt bemanning.

Oppsummering

Det er viktig for Nord-Aurdal kommune at arbeidet med integrering av flyktninger bygger opp under arbeidet med å sikre en bærekraftig samfunnsutvikling som sikrer livskvalitet og livsgrunnlag både i dag og for kommende generasjoner.

Nord-Aurdal kommune er av den klare oppfatning at det bør søkes å finne løsninger innenfor dagens avtaleverk som er basert på frivillighet, ikke tvang og i denne forbindelse ønsker vi å bidra konstruktivt. Man bør videre gjennomgå dagens saksbehandlingslinje også på den statlige siden, med sikte på effektivisering og forenklinger før man tar i bruk slike drastiske virkemidler som foreslås i uttalelsen.

Med hilsen

Gerd Westerheim

virksomhetsleder

Nord-Aurdal kommune

Kopi til:

Jorun Ødegård Bjerke
Norunn Svenøy
Omar Dajani